

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 30

ASIA: _____

Beogradissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Toles

Budapestin, 6/4. 1936.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Budapestissä, 6 p:nä huhtikuuta 1936.

N:o 694.

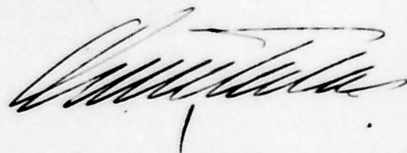
ULKOASIAINMINISTERIÖN		
2 / 345 Sal. 1936.		
17/4-36	59	
5	C20	

Herra Ministeri,

Lähetän kunnioittaen Teille, Herra Ministeri,
Beogradin lähetystön raportin n:o 1, jonka nimikkeenä

Jugoslavian suhde Neuvostoliittoon.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

Helsinki.

B E O G R A D I - - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Budapesti-ssa 6 p:nä huhti-kuuta 1936.

Asia: Jugoslavian suhde
Neuvostoliittoon.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2 / 345 Val. D. 336.		
14/v. 36	50	LIL
5	080	

Alituisesti kuulee huhuja siitä, että Jugoslavia on aikeissa tunnustaa Neuvostovenäjän. Ollessani äskettäin Beogradissa ja saadesani tilaisuuden keskustella pääministeri Stojadinovitchin kanssa, tiedustelin häneltä, millä kannalla kysymys nykyään on. Pääministeri vastasi, että tällä haavaa Jugoslavialla ei ainakaan ole mitään aihetta tunnustuksen antamiseen ja diplomaattisiin suhteisiin ryhtymiseen Neuvostovenäjän kanssa. Perustelut, jotka pääministeri tälle mielipiteelleen antoi olivat verrattain merkilliset. Hän sanoi: "Tunnustamisesta emme voi odottaa etuja poliittisessa eikä liian kaupallisessa suhteessa."

"Poliittisessa suhteessa emme voi odottaa mitään etua, koska saamiemme tietojen mukaan Venäjän armeija ei vielä ole siinä kunnossa, että se kykenisi hyökkäyssotaan, korkeintaan se kykenee puolustussotaan. Mutta vaikka tässä erehtyisimmekin, niin eihän Venäjä maantieteellisistä syistä edes pääsisikään meitä auttamaan. Ei ole todennäköistä, että Romania sallisi venäläisten kulkea maansa läpi, sillä siinä tapauksessa venäläiset eivät kyllä koskaan luopuisi ainakaan Bessarabiasta."

"Kaupallisessa suhteessa emme hyötyisi Venäjän tunnustamisesta

JAKELOOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

liioin mitään, sillä Venäjä tuottaa itse kaikkea mitä mekin tuotamme, jota paitsi tuskin mikään maa vielä on hyötynyt kaupastaan Venäjän kanssa."

"Mutta", jatkoi pääministeri, "vaikeuksia meillä varmasti Venäjän tunnustaminen tuottaisi. Kokemus kaikissa maissa on osoittanut, että Venäjän diplomaattisen edustuksen mukana seuraa suuri joukko bolševikkiagitaattoreita. Jugoslaviassa viimeksimainitut voisivat paljon helpommin onnistua tehtävässään kuin monessa muussa maassa. On muistettava, että meidän kielellemme ja venäjän kieli ovat niin läheistä sukua, että kansamme melkoisen helposti ymmärtää venäjää. Tämä jo helpottaa agitaattorien työtä tuntuvasti. Lisäksi tulee kansamme läheinen ystävyys Venäjän kanssa. Venäjän kansa säilyy meidän kansamme kiitollisessa muistossa. Sitä kohtaan kansamme tuntee aina lämmintä ystävyyttä. Kansa ^{ei} aivan helposti kykenisi ymmärtämään bolševismin Venäjällä aiheuttamaa muutosta, vaan on mahdollista, että bolševistiset agitaattorit löytäisivät helpostikin myönteellisyttä juuri kansamme tunteitten nojalla Venäjätä kohtaan. Ennenkuin olemme saaneet sisäiset oloimme täysin vakaviksi, ei meillä ole syytä päästää bolševikkeja niitä häiritsemään."

"Sitävastoin meillä on nimenomaan syytä, jotka kehoittavat meitä olemaan tunnustusta antamatta. Että tunnustuksen antaminen olisi kuningashuoneellemme erittäin vastenmielistä, sitä minun tietysti ei tarvitse lähemmin selvittää. Mutta on myöskin muistettava, että meillä on maassamme suuri joukko venäläisiä pakolaisia, joille Venäjän tunnustaminen olisi varsin ankara isku."

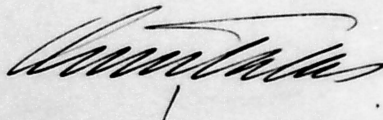
"En halua tällä sanoa," lopetti pääministeri lausuntonsa, "ettemme mahdollisesti tulevaisuudessa sittenkin tunnusta Neuvostoliittoa, mutta tällä haavaa kysymys ei ole aktuaalinen."

Vaimollani ja minulla oli myöskin tilaisuus käydä leskikuningattaren luona. Hänkin otti puheeksi bolševismin ja lausui siitä niin ankaria sanoja, että helposti saattoi huomata, ettei ainakaan hän ole voiettavissa tunnustuksen antamisen puolelle.

Kuulin virkaveljiltäni, että viime aikoina erittäin voimakkaasti sekä Ranska että Tšekkoslovakia ovat yrittäneet toimia tunnustuksen antamisen hyväksi. Sitähän jo aikoinaan Barthoukin yritti. Mutta verrattain yleinen käsitys näytti diplomaattien keskuudessa olevan, ettei Jugoslavia ainakaan vähiin aikoihin tule tunnustamaan Venäjää. Tilanne voisi muuttua toiseksi, jos Jugoslavia joutuisi sotaan Italian kanssa. Panin merkille, että pääministeri puhuessaan Italiasta - ehkäpä vahingossa - käytti sanontatapaa "meidän ainoa vihollisemme".

Jos sitävastoin Jugoslaviassa säädettäisiin uusi vaalilaki ja uusia vaaleja toimitettaisiin sellaisen lain mukaan, että eduskunta todella edustaisi Jugoslavian kansaa, niin voidaan melko suurella varmuudella sanoa, että parlamentaarisen hallituksen ensimmäisiä toimenpiteitä olisi Venäjän tunnustaminen.

Tällaisen vaalilain säätäminen ei kuitenkaan, kuten raportissani Jugoslavian sisällisestä asemasta tulen osoittamaan, ole lähitulevaisuudessa odotettavissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 30

ASIA:

Beogradissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Talar

Budapestissä 11/4 -1936

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Budapestissä 11 p:nä huhtikuuta 1936.

N:o 711.

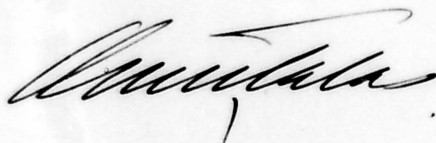
ULKOASIAINMINISTERIÖN		
3 / 375 Tal. V. 1936.		
16/4-36	9	111
LYHÄ	UUSI	111
5	C30	

Herra Ministeri,

Lähetän kunnioittaen Teille, Herra Ministeri,
Beogradin-lähetystön raportin n:o 2, jonka nimikkeenä on:

Jugoslavian suhtautuminen italialais-albanialaiseen sopi-
mukseen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

B e o g r a d i   S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Budapesti ssa 11 p:nä huhti kuuta 19 36.

Asia: Jugoslavian suhtautuminen
italialais-albanilaiseen sopimukseen.

3 / 245 Sal. 11. 1936	
14/4-36	50
TYÖHÄ	U. K. K. K.
5	C30

Melkein samanaikaisesti kun Italia, Itävalta ja Unkari tekivät tunnetun sopimuksen, joka herätti huomiota koko maailmassa, teki Italia toisenkin sopimuksen, joka suoranaisten käytännöllisten seuraustensa vuoksi on ehkä tärkeämpikin kuin Rooman-sopimus, mutta joka siitä huolimatta on herättänyt hyvin vähän huomiota muualla kuin Balkanilla. Tarkoitan Italian äskeistä sopimusta Albanian kanssa. Kun tämä sopimus Beogradissa herätti varsin ikävää huomiota ja suuresti pahensi Jugoslavian ja Italian muutenkin vähemmän ystävällisiä suhteita, lienee minulla aihetta tehdä selvää, miten Jugoslaviassa asioita katsellaan.

Italian vaikutusvalta Albanian on aina ollut Jugoslavialle epämieluisa ja omiaan ylläpitämään huonoja välejä näitten maitten välillä. Beogradissa pidetään, että Italia saatuaan Albanian kokonaan valtaansa, voi uhata Jugosleviaa kahdelta taholta ja ennen kaikkea verrattain helposti kokonaan sulkea Adrian meren Jugoslavialta. Varoittava esimerkki Jugoslavialle on Korfun valtaaminen, josta Italia sitten luopui vain Kansainliiton pakottamana.

Sentähden Jugoslaviassa tyydytyksellä pantiin merkille

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

siot juuri tällä haavea Italiaille merkitsevät. Sopimuksen kautta avata jälleen ovet Italian kulttuuripropagandalle, joskin tämä on vain kätkeytyksi lausuttu. Aikaisemmin suljetut italialaiset yksityiskoulut saadaan jälleen avata ja kun näissä kasvatetaan paljon albanialaisiakin lapsia, leviää italialainen vaikutus varsin nopeaan albanialaisiin sivistyneihin piireihin.

että
Tärkeintä on kuitenkin Italian vaikutusvallan alaiseksi joutuvat Durazon ja Vallonan satamat. Edellinen kehitetään Italian kustannuksella täysin uudenlaiseksi kauppasatamaksi ja jälkimmäinen varustetaan lujaksi sotasatamaksi. Juuri tämä puoli sopimuksessa onkin se, joka Jugoslaviana huolestuttaa. Vallonan sotasatama italialaisten käsissä merkitsee, että Adrianmeri tosiasiallisesti muuttuu italialaiseksi mereksi. Italiasta ja Vallonasta käsin voi Italia sodan sattuessa sulkea Otranton salmen ja siten tosiasiallisesti sulkea kaikki Jugoslavian satamat. Toisin sanoen, Jugoslavian pääsy Välimerelle on sen jälkeen riippuva Italian hyvästä tahdosta. On helposti käsitettävissä, että tällainen tulevaisuuden kuva panee Jugoslaviana ainakin yrittämään parantaa välejänsä Bulgarian kanssa saadakseen säilyttää edes selkänsä vapaana. Mutta toistaiseksi tämä lähentämissyritys on tuottanut vain vähän hedelmiä.

Vielä kriittisemmäksi käy Jugoslavian asema sen kautta, että Italian ja Albanian välinen sopimus tehtiin samoihin aikoihin, jolloin Unkarin ja Itävallan merkitys uudistetun Romanian-sopimuksen kautta kasvoi. Italia voi nyt uhata Jugoslaviana

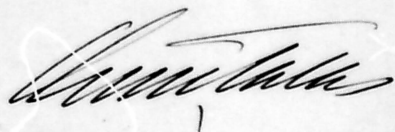
se välien huononeminen, joka muutama vuosi sitten tapahtui Italian ja Albanian välillä. Tämä välien huononeminen johtui siitä, että Italia yritti aivan järjestelmällisesti kolonisoida Albanian viljavia rannikkoseutuja. Jugoslavian onnistui silloin saada Albania käsittämään mikä vaara Albanian itsenäisyydelle piilisi siinä, jos sen hedelmällisimmät rannikkoseudut olisivat italialaisten asuttamia. Albaniassa syntyikin vakavia italialaisvastaisia mielenosoituksia ja näyttikin siltä, että Albania kokonaan koettaisi vapautua Italiasta. Silloin Italia peräytyi asuttamispolitiikastaan. Että tämä peräytyminen oli vaan näennäistä, osoittavat viimeksi tehdyt sopimukset Italian ja Albanian välillä. Sopimukset ovat osaksi taloudellista, osaksi valtiollista laatua. Miten tärkeä Albania on Italialle, osoittavat ne huomattavat taloudelliset uhraukset, jotka Italia on ollut valmis tekemään Albanian hyväksi. Albania saa Italialta 9 miljoonan kultafrangin suuruisen lainan peittääkseen tulo- ja menoarvionsa vajauksen ja lisäksi 10 miljoonan kultafrangin lainan maatalouden /sekä 3 miljoonan lainan tupakka-

monopolin perustamista varten Albaniaan. Tietysti varat on annettu lainan nimellä ja sovittu on myös takaisinmaksuajoista, mutta todennäköisesti Italia ei tule koskaan saamaan mitään suoritusta eikä sitä odotakaan.

Italia ei olekaan jäänyt tyhjin käsin. Italia saa uuden öljykonession Beratisaa ja sen entiset öljykonessiot laajennetaan. Sanomattakin on selvää, mitä nämä öljykonesses-

sekä meritse että maitse ja apu, joka Jugoslavia voi odottaa Pikku-Ententeltä tahi Turkilta ja Kreikalta on tällaisissa oloissa olematon.

Ei ole sentähden ollenkaan ihmeteltävää, että Jugoslavia suuntaa katseensa yhä enemmän Englantiin päin.

A handwritten signature in cursive script, appearing to be 'L. M. Tala', written in dark ink on the right side of the page.